



## יחסים אינטימיים עם לקוח

עו"ד דרור ארדיאלון | עו"ד | יו"ר ועדת האתיקה הארצית

האם יש לראות ביחסים אינטימיים שנוצרו במהלך הייצוג בין עורך/ת דין ללקוח/ה משום עבירה אתית? בשאלה זו התלבטה ועדת האתיקה הארצית לאחרונה.

בארצות הברית הקוד האתי בכמה מדינות כולל הוראה האוסרת קטגורית על יחסים אינטימיים בין עורך דין ללקוח שנוצרו במהלך הייצוג. בישראל המצב שונה. אין בחוק או בכללי האתיקה איסור על קיום יחסים אינטימיים עם לקוח או לקוחה. לפיכך, השאלה שעמדה בפני ועדת האתיקה הארצית היא כפולה: האם יש הצדקה לאיסור כזה? ואף אם כן, האם מותר לקבוע את האיסור בהרחבה פרשנית של הדין או שמא יש לחוקק אותו באופן ברור ומפורש?

דומה שהעיסוק המקובל בנושא מזמין תשובה מחמירה. אולם עיון נוסף מלמד שביסודם של קשרים בין-אישיים עומדת חירותו של הפרט, ובטרם נגביל אותה יש לנהוג בזהירות יתר.

על-פני הדברים ברור שלא כל מערכת יחסים בין עורך דין ללקוח צריכה לשלול קיום יחסים אלו, וזאת בשונה ממערכת היחסים שבין פסיכולוג למטופל. האיסור האתי על קיום יחסים אינטימיים בין פסיכולוג למטופל מבוסס על פערי הכוח בין השניים, ועל-כך שההיבט המיני והרגשי הוא לא פעם חלק מהתוכן הטיפולי, ולפיכך יש בקיום יחסים כאלה משום פגיעה במטרת הטיפול. שני קשיים אלו מלמדים על פסול ספציפי הנובע מניגוד עניינים ומפגיעה באמונו של המטופל.

במגוון מערכות היחסים המקצועיות בין עורכי דין ללקוחותיהם אפשר להעלות על הדעת יחסים אינטימיים בהסכמה, שאין בהם כל פגם אתי. כך למשל כאשר מערכת היחסים המקצועית אינה מבוססת על פערי כוחות משמעותיים. או כאשר מדובר בייצוג נקודתי וקצר טווח. במקרים רבים, הייצוג המשפטי אינו מטפל בתכנים נפשיים רגישים, ובוודאי שלא במיניותו של הלקוח. על-כן הצדקת האיסור במסגרת יחסי עורך דין ללקוח, מבוססת בעיקר על אפשרות ניצול המעמד, הסמכות המקצועית או המצוקה של הלקוח, וכיו"ב. בהעדר סממנים של ניצול – ספק אם ניתן להצדיק איסור אתי גורף על קיום יחסים אינטימיים בין לקוח לעורך דין.

**עורכת:** ד"ר לימור זר-גוטמן, עו"ד ■ **יו"ר ועדת האתיקה הארצית:** דרור ארדיאלון, עו"ד  
**המערכת:** רח' דניאל פריש 10, תל-אביב 64731, טל. 03-6918691, פקס. 03-6918696

**מאמרי המערכת:** יחסים אינטימיים עם לקוח ■ החריגים לחסיון עורך דין-לקוח וחובת הסודיות, חלק ראשון ■ **הנחיות והחלטות:** ועדת האתיקה הארצית



אכן, לא תמיד ניתן להוכיח ניצול, ולעתים די בקיומו של פער כוחות משמעותי כדי להצדיק את האיסור, או לכל הפחות להעביר את נטל ההוכחה של תקינות היחסים לעורך הדין. אולם, בהעדר ניצול לא נראה שיש פגם אתי בקיום יחסים אינטימיים עם לקוח.

לפי כלל 14(א) לכללים, כאשר קיום יחסים אינטימיים, או יחסי קרבה אחרים, עם הלקוח פוגעים ביכולת עורך הדין להעניק שירות הולם ללקוח – עליו לפרוש מן הייצוג. די בחשש כדי לחייב את עורך הדין להימנע מקבלת הייצוג או מהקשר האינטימי. ויודגש שכך הדבר לא רק באשר לקשר המבוסס על יחסים אינטימיים אלא לכל סוג של קשר הפוגע ביכולת עורך הדין למלא את תפקידו. יחד עם זאת, איננו אוסרים מניה וביה ייצוג בני משפחה, ואיננו פוסלים קשרים אישיים או מסחריים בין עורכי דין ללקוחותיהם.

חשש מרוחק וסתמי ל"ניגוד עניינים", להעדר "נאמנות ללקוח" או ל"פגיעה בכבוד המקצוע" אינו מצדיק פגיעה משמעותית מעין זו בקשריו האינטימיים של הפרט. הדין אינו אוסר על עורך דין לעמוד עם לקוחותיו בקשרי מסחר, משפחה, ידידות, ספורט, תחרות, ריב ומדון ועוד כהנה וכהנה. מה מייחד את הקשר האינטימי שמצדיק להגביל דווקא אותו ללא הוראה חקוקה וללא תנאים מסייגים?

מערכות קרבה בין אנשים הן חלק מחירותו של הפרט וממערך זכויות היסוד המוגנות שלו. כל פרט אוטונומי לנהל את חייו ואת מיניותו, והמדינה – בכוחותיה השונים – אינה ממהרת לקבוע עבורו מה אסור לו לעשות, ומה רע עבורו. כך ביחס לעורך הדין, וכך ביחס ללקוחו. החירות המינית היא חלק מרכזי באוטונומיה של הפרט ובזכותו למימוש עצמי, וכל עוד אין אינטרס משמעותי הגובר על חירויות היסוד, אין להגבילן.

כניסתה של המדינה – גם בכובעה כלשכת עורכי הדין שהיא גוף סטטוטורי – לחדר המיטות של האזרח בדרך של איסור על יחסים אינטימיים בקטגוריה מסוימת של יחסים, מחייבת הצדקות ברורות ומהלך חקיקתי. לפי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, הגבלה כזו צריכה להיעשות על-פי חוק ובמידה שאינה עולה על הנדרש.

## החריגים לחסיון עורך דין ללקוח וחובת הסודיות, חלק ראשון

ד"ר לימור זריגוטמן עו"ד | עורכת

החריג היחיד לחסיון הקבוע בסעיף 48 לפקודת הראיות והחריג היחיד לחובת הסודיות הקבוע בכלל 19 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), הוא ויתור הלקוח על חסיון/סודיות. החסיון והסודיות שייכים ללקוח ולכן רק הוא רשאי לוותר עליהם. עורך דין המוותר על חסיון ללא הסכמת הלקוח עובר עבירה אתית על סעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין. ואם הוא מותר על סודיות ללא הסכמת הלקוח, עובר עורך הדין על כלל 19.

ויתור הלקוח על החסיון צריך להיות באופן מודע כשהוא מבין את משמעות הויתור. [ראו, בד"א 4/03 ועד מחוז חיפה נ' לשכת עורכי הדין, פדאו"ר-אתיקה 04(7)806, עמ' 1-4]. ויתור הלקוח על חסיון יכול להיעשות גם במשתמע. לדוגמא, כאשר השיחה עם עורך הדין מתבצעת בנוכחות אדם שלישי, שאינו איש סודו של הלקוח. [ראו, ע"א 44/61 אהרון רובינשטיין ושות' בע"מ



**נ' מפעלי טכסטיל נצרת בע"מ**, פ"ד טו(3) 1599, 1602] אך אם נוכחות הצד השלישי כפויה, כמו במקרה של שיחה בין עורך דין ללקוח בבית המעצר, אין ויתור על חסיון. [ראו, ת"פ (ת"א) 949/68 **מ"י נ' ראובן**, פ"מ עא 69]. דוגמא נוספת לויתור משתמע היא כאשר מספר לקוחות מיוצגים במשותף בהסכמה על-ידי אותו עורך דין, שאז הדברים והמסמכים שהוחלפו בין כל אחד מהם לעורך הדין בקשר לייצוג המשותף, אינם חסויים בפני הלקוחות המשותפים האחרים.

כיוון שהוראות סעיף 48 וכלל 19 אינן מפרטות חריגים נוספים, פרט לויתור הלקוח, נאלצו בתי המשפט ליצור את יתר החריגים בדרך עקיפה – כמצבים בהם לא מתקיימים התנאים המקימים את החסיון/הסודיות. כך שאין מדובר בחריג אלא במצב בו מלכתחילה אין חסיון או חובת סודיות. הדוגמא הבולטת לכך הוא החריג לעניין ייעוץ על עבירה עתידית. בתי המשפט שנתקלו בטענת חסיון לגבי ייעוץ הנוגע לעבירה עתידית חשו, ובצדק, שהצידוק לקיומו של חסיון נשמט במקרה זה, אך כיוון שבית המשפט כבול לנוסח סעיף 48, הדרך היחידה היא לחצוב את החריג דרך שלילת התנאים המקימים את החסיון. ולכן נקבע כי "מקום שהעברין מוסר לעורך הדין על כוונתו לבצע עבירה בעתיד, והוא אף נוהג כך, כי אז אין הלקוח מעוניין בכל שירות מקצועי מעורך הדין, ואין זה מסוג הדברים שיש להם קשר לשירות מקצועי שניתן על-ידי עורך דין." על"ע 17/86 **פלונית נ' לשכת עוה"ד**, פ"ד מא (4) 770, 779.

הדרך העקיפה בה נוצרו החריגים מביאה למצב בעיתי שבו עיון בחוק לא מלמד על היקף החסיון/סודיות. לשם כך יש צורך לקרוא את כל הפסיקה, פסיקה שאינה תמיד ברורה ובודאי ניתנת לאבחונים. זהו מצב בעייתי של חוסר בהירות המקשה על עורך הדין להסביר ללקוח מראש מה יכלל בגדר החסיון/סודיות, דבר המהווה הפרת חובת הנאמנות. לכן יש לגישתי, לתקן את סעיף 48 כך שיכלול רשימה ברורה וסגורה של החריגים.

אין כוונתי לחסיון יחסי כדוגמת חסיון רופא, פסיכולוג או עובד סוציאלי הניתן להסרה לפי שקול דעת בית המשפט "כאשר הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק עולה על העניין שיש לו לגלותה." (סעיפים 49, 50 ו-50א לפקודת הראיות). חסיון יחסי אינו ודאי באשר הוא משאיר בידי בית המשפט את הסמכות לקבוע בכל מקרה ומקרה האם להסיר את החסיון. חסיון יחסי יכול לפגוע בטווח הארוך ביחסי עורך דין לקוח הואיל ועורך הדין והלקוח לא יכולים לדעת בוודאות מתי יוסר החסיון. לעומתו, חסיון בעל חריגים הקבועים בחוק מבטיח ודאות ויציבות באשר עורך הדין יכול להסביר ללקוח מראש מה נכלל בגדר החסיון. כך שהלקוח יוכל לכלכל באופן מודע את צעדיו.

בחזרה לחריג. הפסיקה מבחינה בין מצב בו אדם מתוודה בפני עורך דין על כך שהוא ביצע עבירה, שאז חלה חובת הסודיות והחסיון, לבין מצב בו אדם מספר על כוונה עתידית לבצע עבירה, שאז לא חל החסיון וחובת הסודיות כיוון שאין מדובר בשירות מקצועי שדרכם של עורכי הדין לתת. [ראו, על"ע 17/86 **פלונית נ' לשכת עוה"ד**, פ"ד מא (4) 770; ע"פ 670/80 **אנוחצירא נ' מ"י**, פ"ד לה (3) 681, 692-693; בג"צ 1437/02 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' השר לבטחון פנים**, פ"ד נח (2) 746, 754].

העובדה שהמידע הנוגע לעבירה עתידית אינו חסוי, משמעו שאם יידרש עורך הדין לגלותו בהליך משפטי, חקירה או חיפוש יהיה עליו לעשות כן. אך האם יש חובה על עורך הדין לגלות בעצמו את המידע, גם במקרה שאינו נדרש לכך? התשובה לשאלה זו טמונה בסעיף 262 לחוק העונשין המחייב כל אדם היודע על פשע עתידי לנקוט באמצעים סבירים למניעתו. דהיינו, כאשר העבירה העתידית היא פשע לא רק שאין חסיון אלא מוטלת על עורך הדין חובת גילוי. [ראו, "החובה לדווח על פשע עתידי – גוברת על חובת החסיון המקצועי" **עט ואתיקה** גליון 5 (פברואר 1990)].



## הנחיות והחלטות

### הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

#### ייצוג: קיום יחסים אינטימיים עם לקוחה במהלך ייצוג

**עובדות** המתלוננת טוענת כי עורך הדין הנילון, בעת שייצג אותה בענייני מעמד אישי, קיים עמה מספר פעמים יחסים אינטימיים במשרדו.

**החלטה** כיום, אין איסור אתי על קיום יחסי מין עם לקוח או לקוחה. מגוון מערכות היחסים המקצועיות בין עורכי דין ללקוחותיהם אינו מונע קשר מיני או רומנטי בהסכמה, שאין בו כל פגם אתי.

כדי שתהיה הצדקה לאיסור אתי כזה – שלא קיים כיום – צריך להתקיים פסול בעל אופי של ניצול המעמד, הסמכות המקצועית, המצוקה של הלקוח וכיו"ב. בהעדר סממנים של ניצול – ספק אם ניתן להצדיק איסור אתי גורף על קיום יחסי מין בין לקוח לעורך דין. לא תמיד ניתן להוכיח ניצול, ולעתים די בקיומו של פער כוחות משמעותי כדי להצדיק את האיסור, או לכל הפחות להעביר את נטל ההוכחה של תקינות הקשר המיני לעורך הדין. אולם, לא נראה שבהעדר ניצול – יש פגם אתי בקיום יחסי מין עם לקוח.

ועדת האתיקה יכולה להעמיד לדין רק במקרה שיש בקיום היחסים התנהגות בניגוד עניינים, או ניצול חמור של מצוקתו של לקוח (שאף היא ניגוד עניינים). במקרה זה, התלונה לא מעלה כל טענה על ניצול, פיתוי, השפעה, שימוש בעמדת כוח וכיו"ב פגמים אתיים מצד עורך הדין הנילון לכן הוחלט לגנוז את התלונה. [החלטה מספר את 29/05].

#### התבטאות עורך דין כלפי חבר למקצוע

**עובדות** המתלונן הגיש תביעה בשם לקוחה נגד חברת ביטוח המיוצגת על-ידי הנילון. לבקשת הנתבעת נתן המתלונן הסכמתו להארכת המועד להגשת כתב הגנה. הנתבעת לא הגישה כתב הגנה ואף לא הגישה בקשה לקבלת ארכה מבית המשפט. ולכן ניתנה החלטת בית המשפט (כנהוג בבימ"ש זה), לפיה התביעה תימחק מחוסר מעש אם לא יומצא עד לתאריך שנקבע כתב הגנה או בקשה למתן פסק דין. לפני תום המועד שנקבע הגיש המתלונן בקשה למתן פסק דין בהעדר כתב הגנה וניתן פסק דין בהתאמה. הנילון התקשר טלפונית למתלונן ודרש ביטול פסק הדין בהסכמה. לטענת המתלונן, הנילון נקט במילים ובסגנון בוטים במיוחד הכוללים גם איומים כלפיו.

המתלונן לא נתן הסכמתו והוגשה בקשה לביטול פסק הדין ובה נטענו טענות כלפי המתלונן באופן אישי. בין היתר כתב הנילון בבקשה: "נעשה מחטף..באופן מאד מאד לא ראוי", "...פעולה חד צדדית... לא אתיות לא חברתיות, לא מוסריות ומקוממות..". "נעשה כאן מעשה נבלה" שימוש לרעה בבית המשפט "מארב מתוכנן לחטיפת פסק דין".

בית המשפט קבע את הבקשה לדין ובמהלך חקירתו של הנילון, היו חילופי דברים קשים בינו לבין המתלונן שחלקם אף נרשמו על-ידי בית המשפט לבקשת המתדיינים. בדיון אמר הנילון על חברו: שהוא "נמנה על החריגים מאוכלוסיית עורכי הדין שחוטפים פסקי דין" הוא "עשב שוטה מקרב אוכלוסיית עורכי הדין". על האמירה "עשב שוטה" התנצל הנילון בבית המשפט.

מהדברים שנרשמו בפרוטוקול עולה שגם המתלונן לא טמן ידו בצלחת, הרים קולו אמר "שטויות" על דברי הנילון, וכן "עורך הדין הנילון מסוכן". יצוין כי הבקשה לביטול פסק הדין התקבלה בסופו של דבר.

ועד המחוז אליו הוגשה התלונה המליץ לנילון להתנצל בפני המתלונן "בכתב ובצורה ברורה ומפורטת". הנילון כתב מכתב התנצלות בו נאמר: "...הדיון..יצא מהפרופורציות המקובלות. ככל שנפגעת



מהתבטאות כזו או אחרת שלי, הריני להביע את התנצלותי בפניך, ובהחלט דברים שעלו תוך כדי הדיון המשפטי, עלו בסערת הרוחות אשר אפיינה את הדיון” ועד המחוז גנז את התלונה מהטעם שהנילון מילא אחר המלצתו. התלונה מוגשת כעת לועדת האתיקה הארצית כקובל נוסף.

**שאלתא** האם יש להעמיד לדין משמעתי את הנילון לאחר שהתנצל לפי המלצת ועד המחוז?  
**החלטה** המדובר באמירות חמורות ולמרות ההתנצלות שהתנצל לבקשת ועד המחוז, יש להעמידו לדין משמעתי. [החלטה מספר את 236/04].

### התבטאות עורך הדין כלפי חבר למקצוע

**עובדות** שני עורכי הדין – המתלונן והנילון – מייצגים צדדים מנוגדים בתיק מסוים. במכתב תשובה כתב הנילון למתלונן: “אין כמובן שחר לכל האמור שם בהתייחס אל החתום מטה.”  
**שאלתא** האם יש להעמיד לדין משמעתי בגין השימוש בביטוי זה?  
**החלטה** לגנוז את התלונה [החלטה מספר תא 30/04].

### התבטאות עורך דין כלפי חבר למקצוע

**עובדות** התבטאויות של הנילון כלפי החבר המתלונן בבית המשפט לתעבורה היו: “כמה גסות רוח יש בכן אדם אחד” ובהמשך לחש באזנו “אל תתפלא אם יקרה לך משהו רע”. הנילון מכחיש שאמר את הדברים.  
**שאלתא** האם יש להעמיד לדין משמעתי בגין השימוש בביטויים אלו?  
**החלטה** להעמיד לדין משמעתי [החלטה מספר את 212/04].

### התבטאות עורך דין כלפי צד שכנגד בכתב טענות

**עובדות** הנילון מייצג לקוחה שהינה אשתו החוקית של הידוע בציבור של המתלוננת. הנילון הגיש בשם הלקוחה ובשם בנה, שתי תביעות לשון הרע כנגד המתלוננת. בכתבי הטענות מכנה הנילון את המתלוננת: “גב’ כהן”, “מאהבת”, “טיפוס שלילי”, “מאהבת מרשעת”, “דמיון חולני” “נקמנות” “מאהבת הצעירה ממנו בכ־20 שנה”, “פיתוי מצידה כלפי אביו של... ואפילו מעשה כישוף”. על ביטויים אלה ודומים מלינה המתלוננת. ועד המחוז גנז את התלונה המוגשת כעת לועדת האתיקה הארצית כקובל נוסף.  
**שאלתא** האם יש להעמיד לדין משמעתי בגין השימוש בביטויים אלו?  
**החלטה** להעמיד לדין משמעתי. [החלטה מספר את 242/04].

### התבטאות עורך הדין כלפי מומחה מטעם בית המשפט

**עובדות** המתלונן, מהנדס במקצועו, שימש כמומחה מטעם בית משפט בעניין בו הנילון ייצג את התובעים. המתלונן ביקר בבית התובעים ובעקבות הביקור, נתן חוות דעת. לאחר קבלת חוות הדעת, ביקש הנילון בשם מרשיו, כי המתלונן ישיב על 29 שאלות הבהרה. התלונה נוגעת להתבטאויותיו של הנילון במכתב שאלות הבהרה ובעיקר בתגובת התובעים שהוגשה לבית המשפט. המתלונן טוען כי הנילון השתמש בביטויים שאינם ראויים ומהווים עבירה אתית, בכללם:

“התנהלותו הנפסדת של מומחה בית המשפט כלפיהם, תוך פגיעה קשה בזכויותיהם והפרה בוטה של החלטת בית המשפט...”. “נטל לעצמו המומחה מטעם בית המשפט חירות לפגוע פגיעה קשה בזכויות התובעים..” “התנהג אליהם המומחה, (אל התובעים) בחוסר סובלנות והתעלם מכל ניסיון שלהם לפנות אליו..”

**שאלתא** האם יש להעמיד לדין משמעתי בגין התבטאויות אלו?



**החלטה** לגנוז את התלונה. [החלטה מספר את 187/04].

**הערת העורכת** אחת התלונות הנפוצות המגיעות לוועדה נוגעות להתבטאויות של עורכי דין. בית המשפט העליון קבע בשורה של הלכות מחייבות מתי עולה ההתבטאות לכדי עבירה משמעתית. הוועדה בהחלטתה הסתמכה על פסקי הדין הבאים. ראשית, על"ע 9/89 **עו"ד רמי יובל נ' ועד המחוז**, פ"ד מ"ד (1) 705, 707 שם נדונה השאלה מהי התבטאות שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין. ונקבע כי "חובתו של עורך דין לפעול במסירות, בנאמנות וללא מורא עבור לקוחו אינה צריכה להביאו לומר את הדברים בלשון פוגעת ובלתי מנומסת. לשונו וסגנונו של עורך דין אינם יכולים להיות לשון וסגנון של שוק, ואל להם להיות מנוסחים בלשון פוגעת ומעליבה". בעל"ע 9/87 **עו"ד הופר נ' ועד המחוז**, פ"ד מה(2) 586, 590 נקבע כי "הדרישה לריסון ולסובלנות אין פירושה כי כל התבטאות החורגת מן הנימוק והאיפוק הרצויים תהווה עבירת משמעת. קיים גם קיים תחום שהוא בבחינת 'לא יום ולא לילה', ביטויים של 'בין השמשות' ו'אמירות של בין הערביים', שאמנם אין הם בגדר הרצוי והראוי, אך עדיין אין הם מגיעים כדי עבירת משמעת". בעל"ע 16/83 **פלוני נ' הועד המחוז**, פ"ד לט (2) 659, 665 – אומר בית המשפט שהוא אינו שואל עצמו האם הדברים שנאמרו הינם לטעמו, אלא "אם התוכן או הנימה העולים מתוכה חורגים ממתחם החלופות המותרות, עד כדי כך שמן הראוי לראותם כמעשה עבירה".

במקרה של החלטה מספר את 187/04 (לעיל), מצאה הוועדה כי התבטאויות הנילון כלפי המומחה מטעם בית המשפט, אינן חורגות ממתחם החלופות המקובלות. וכי במקרה החמור ביותר הן מהוות התבטאויות של 'בין השמשות' כלשון פסק הדין לעיל.

## עורך דין ש"השעה את עצמו" ולאחר מכן פשט את הרגל

**שאלתא** האם עורך דין שהשעה מיוזמתו את חברותו בלשכה ובמהלך תקופת ההשעיה הגיש בקשה לפשיטת רגל. האם יוכל לשוב ולבקש להיות חבר הלשכה כאשר יקבל הפטר מפשיטת הרגל?

**החלטה** אין מצב שעורך דין ישעה את עצמו. עורך דין יכול לבקש לפרוש מהלשכה, לפי הוראות סעיף 48 (1) לחוק הלשכה או להגביל את חברותו בלשכה, לפי הוראות סעיף 48 (2) לחוק הלשכה. עורך דין שחברותו הוגבלה ממשיך להיות עורך דין, ואם הוא הוכרז כפושט רגל, חברותו פקעה לפי הוראות סעיף 48 (ג) לחוק.

עורך דין שפרש מהלשכה או שחברותו פקעה, יכול לבקש חידוש חברותו בלשכה לפי הוראות סעיף 51 לחוק הלשכה. על חידוש החברות יחולו הוראות סעיפים 42 עד 47 לחוק, ובלבד שהלשכה לא תסרב לחידוש חברות אלא על סמך עובדות שאירעו אחרי פקיעת החברות. [החלטה מספר את 163/04].

## הטעיית בית המשפט

**עובדות** עורך הדין הנילון ייצג לקוח בתביעה למזונות שהגישה נגדו המתלוננת. במסגרת תביעתה הטילה המתלוננת עיקול על חשבונות הבנק של הלקוח. על אותם חשבונות הוטל עיקול נוסף (גבוה יותר) על ידי אישה אחרת. בשלב מסוים ביטלה המתלוננת את תביעתה ועם ביטול התביעה צריך היה להסיר את העיקול שהיא הטילה. אך התברר שגם העיקול השני (הגבוה יותר) הוסר והלקוח הוציא את הכסף המעוקל לחו"ל. המתלוננת הגישה בקשה לנקוט הליכי בזיון בית המשפט נגד הלקוח בגלל הסרת העיקול והברחת הכסף. בית המשפט לענייני משפחה דחה את הבקשה. ההחלטה נהפכה בערעור כאשר בית המשפט דחה את טענת הלקוח לפיה הסרת העיקול השני נבעה רק מטעות של הבנק בקובעו שללקוח והנילון הייתה יד בהכשלת צו איסור העיקול.

המתלוננת הגישה נגד הנילון ולקוחו תלונה למשטרה שסגרה את התיק מחוסר אשמה. על החלטה זו הגישה המתלוננת ערר שטרם הוכרע.

**שאלתא** האם יש להעמיד את הנילון לדין משמעותי, וזאת לאור סגירת תיק החקירה על ידי המשטרה?



**החלטה** להעמיד את הנילון לדין משמעתי. ועדת האתיקה הארצית סבורה שאין לתלות הליכים משמעתיים בפליליים או לגזור זהות בבחינתם, כך שתוצאתו של הליך פלילי מחייבת תמיד תוצאות זהות גם בהליך משמעתי. למעט במקרים שבהם הדין מחייב זאת, יש לפעול בבחינת העניין לגופו ובהתחשב במטרות ובכללים הנבדלים בין ההליכים.

לדעת הועדה, ספקות כבדים עולים מטענת הנילון כי כל האחריות לטעות היא על כתפי הבנק בלבד, שכן עולה כי הנילון בהתכתבותיו ידע היטב כי בבנק בינו את המכתב כאילו עליהם לשחרר את כל כספי העיקולים ללא הבחנה בין שני העיקולים, ואף אם לא ידע זאת טרם שהוסרו העיקולים, הרי שלא יידע את הבנק בדבר טעותו כשהתברר לו כי שהוסר גם העיקול השני. השאלה איננה עובדתית, אלא במידה רבה נורמטיבית: בנסיבות העניין מחויב היה עורך־הדין לציין את דבר קיומו של העיקול הנוסף ותוכן פנייתו מגיע לכאורה כדי הטעיה ביודעין של הבנק.

הנילון עבר לכאורה, כעולה מפסק הדין, על סעיף 54 לחוק לשכת עורכי הדין לפיו: "במילוי תפקידו יפעל עורך דין לטובת שולחו בנאמנות ובמסירות, ויעזור לבית המשפט לעשות משפט". ולכן, אף כי החקירה במשטרה נסגרה מחוסר אשמה וגורל הערר טרם נקבע, מדובר חשד לביצוע עבירה אתית חמורה על־ידי הנילון. [החלטה מספר את 61/03].

## ניגוד עניינים לפי כלל 16 ומגע עם צד שכנגד מיוצג

**עובדות** עורך הדין הנילון מייצג את בעלה של המתלוננת בסכסוך גירושין ארוך. התלונה כוללת שתי טענות מרכזיות. לפי הראשונה, הנילון ייצג בעבר את בני־הזוג בעסקאות שונות ובהן השכרת דירות ומכירת דירה, ולפיכך הוא מנוע, לפי הנטען בתלונה, מלייצג את הבעל בסכסוך עם האישה. התלונה גם מציינת שלבני־הזוג היו קשרים חבריים עם הנילון במשך שנים רבות. הנילון בתגובתו ציין שמעבר לטיפול במכירת דירה ובהשכרת דירה עבור בני־הזוג לפני מספר שנים, הוא לא העניק להם יעוץ משפטי כלשהו. כך שאין קשר בין הייצוג אותו הוא מעניק כיום לבעל לבין השירותים המשפטיים המוגבלים אותם העניק בזמנו לבני־הזוג בענייני מקרקעין.

לפי הטענה השנייה, הנילון שלח למתלוננת ישירות מכתב איום בתביעת לשון הרע, זאת על אף שידע שהיא מיוצגת על־ידי עורכת דין. הנילון הסביר שפעל במקרה זה על פי כלל 25(ב) (2) לכללי האתיקה, הקובע סייג לפיו עורך דין רשאי לפנות ישירות לאדם מיוצג, אם קיימת חובה על פי דין למסור לאותו אדם דבר מה, ובתנאי שעורך הדין ימסור העתק לעורך הדין של הצד שכנגד. הנילון טען כי מכתב התראה לפני נקיטה בהליכים לפי חוק איסור לשון הרע הינו מסוג הפניות שחובה למסור ישירות לאדם (עם העתק לעורך־דינו) ולכן לא היה כל פגם אתי במעשיו.

**שאלתא** האם יש להעמיד את הנילון לדין משמעתי בגין שתי התלונות?

**החלטה** לגבי הטענה הראשונה: מן האמור בתלונה ובתגובות עולה שלמידע אותו קיבל הנילון בזמנו לצורך ייצוג בני הזוג בעסקאות המקרקעין אין זיקה של ממש לסכסוך הגירושין שבין בני־הזוג. מכאן שלא הופר כלל 16 לכללי האתיקה האוסר על ייצוג נגד לקוח לשעבר. בנוסף, אין בסיס לטענה הכללית לפיה בשל קשרים חברתיים שהיו בין בני־הזוג לבין הנילון הוא מנוע, כעקרון, מלייצג את הבעל בהליך הגירושין. מסקנה זו עשויה להיות שונה לו היה מוצג בפני הועדה מידע ספציפי שנחשף בפני הנילון אך ורק עקב אותם קשרים חברתיים, ושעשוי היה לפגוע במתלוננת. לכן נגזת התלונה הראשונה.

לגבי הטענה השנייה: הועדה לא מקבלת את טענת עורך הדין הנילון לפיה חובתו הייתה לשלוח את המכתב למתלוננת (ולא לעורכת־דינה). ניתן וראוי היה בנסיבות, בהן עסק מכתב ההתראה ספציפית בסכסוך המשפטי בין הצדדים, להפנות את המכתב לעורכת־הדין המייצגת. זהו מקרה גבולי הואיל ומדובר במכתב (ולא בשיחה או בפגישה) שנשלח אל הצד שכנגד עם העתק לעורכת־הדין המייצגת. לכן קובעת הועדה שזו עבירה אתית שהינה בבחינת "זוטי דברים" לכן נגזת גם התלונה השנייה. [החלטה מספר את 50/05]



## בקשה להיתר לפי כלל 4 לכללי לשכת עורכי הדין (דירקטורים בחברה ציבורית)

**עובדות** כללי לשכת עורכי הדין (דירקטורים בחברה ציבורית), התשמ"ט 1988 [להלן: **הכללים**] אוסרים על דירקטור בחברה ציבורית לייצג את החברה את חברת הבת או חברת האם שלה, כולל נושאי משרה בהן. האיסור חל, בין היתר, גם על משרד עורכי דין שהדירקטור חבר בו. הסייג לאיסור, לפי כלל 4, הוא קבלת היתר מהלשכה לגבי "עניין מסוים שבתחום מומחיותו".

לועדה הוגשה בקשה למתן היתר למשרד עורכי דין ששניים מהשותפים בו הינם דירקטורים מכהנים בחברה ציבורית, לספק לאותה חברה שירותים משפטיים בכל הקשור "לתאימות דיווחיה ופעולותיה של החברה למע' דיני ניירות הערך הישראלית והאנגלית..". לפי הבקשה, המשרד המבקש הינו מומחה בתחום ניירות ערך בארץ ובאנגליה.

הבקשה הוגשה לוועד המחוז ונדחתה מהטעם שאינה עומדת בדרישות ס' 4 לכללים באשר אינה "בעניין מסוים" אלא בייצוג שוטף. בפני ועדת האתיקה הארצית הוגשה הבקשה בשנית בשינויים ובצירוף חוות דעת התומכת במתן ההיתר והמפרטת תנאים והגבלות שהמבקשים מסכימים להם. החלטה לתת היתר על פי סעיף 4(א) לכללים במגבלות הבאות:

1. ההיתר כפוף לכך שלא יחול שינוי במצב העובדתי הקיים, קרי כי עורכי הדין הנקובים בבקשה הם המכהנים בדירקטוריון החברה, כאשר הם ממונים מטעמם של שני בעלי מניות שונים בחברה ובנוסף לבעלי המניות הממנים, אין, לכל אחד בנפרד ולשניהם גם יחדיו, שליטה בדירקטוריון החברה.
2. ההיתר ניתן לטיפול בעניין שלא יהיה בטיפולו הבלעדי של משרד עורכי הדין.
3. ההיתר ניתן לטיפול ויעוץ לחברה להבדיל מיעוץ לדירקטוריון החברה. באותם מקרים בהם יגיע הנושא המטופל לדיון בדירקטוריון, יטפל בנושא משרד עורך הדין האחר הנותן ייעוץ באותו עניין לחברה ובנוסף שני עורכי הדין הדירקטורים מהמשרד לא ייטלו כל חלק בישיבת הדירקטוריון בה יידון הנושא.
4. הטיפול ייעשה תוך הקמת "חומות סיניות" בין שני עורכי הדין הדירקטורים מהמשרד לבין עורכי הדין שיטפלו במתן הטיפול המשפטי.
5. שכרם של שני עורכי הדין הדירקטורים מהמשרד לא יועבר לקופת משרד עורכי הדין אלא לחשבוננו האישי של כל דירקטור ואף לא יובא במניין ההתחשבות הנעשית במשרד עורכי הדין.
6. שני עורכי הדין הדירקטורים מהמשרד לא ישתתפו בכל דיון שיתקיים בנושא שכר משרד עורכי הדין כמו גם בנושא שכר משרד עורכי הדין הנוסף שיטפל בנושא נשוא ההיתר. [החלטה מספר 128/05]

## שידול אסור

**שאלתא** ארגון שחקני הכדורגל הינו עמותה ללא כוונת רווח, המקבלת תקציבים חיצוניים לפעולותיה. העמותה ממליצה לכדורגלנים הפונים אליה לקבלת עזרה במסגרת המוסד הבוררות הפנימי שבהתאחדות הכדורגל, לפנות לאחד משלושה עורכי דין המומלצים על ידיה.

אחת הסיבות שבגללה כדאי לכדורגלן לפנות לעורך הדין המומלץ היא העובדה שהארגון מוכן לממן עבורו את אגרת הבוררות כמימון ביניים להליכים, אם יפנה לאותו עורך דין. הכוונה לאגרת בוררות למוסד הבוררות ולא שכר טרחת עורך דין. מאידך אין איסור לפנות לעורך דין אחר, פרט לסיוע במימון אגרת הבוררות. האם יכולים עורכי דין להצטרף להסדר האמור?

**החלטה** המצב בו גוף שאיננו משרד עורכי דין, נותן טובת הנאה לחבריו אם הם יבחרו עורך דין לפי המלצתו, יוצר עדיפות לא הוגנת לעורכי הדין המומלצים. על כן ראוי שעורך הדין לא ייתן את הסכמתו להיות מומלץ בדרך כזו כדי לא להיכשל בשידול אסור. [החלטה מספר 127/05]